

אפרים בצלאל הלבני

הבהרה למאמרי 'טיפחא או מאיילא'

במאמר שפרסמתי במגדים מז¹ כתבתי בקשר לפסוק "וַיֵּשְׁבוּ בָּהּ" (דה"ב כ', ח): "בכתר אין מקף בין 'וַיֵּשְׁבוּ' לבין 'בָּהּ' (וַיֵּשְׁבוּ בָּהּ)". ובהערה 12 שם כתבתי שקביעתי זו היא בניגוד לדברי הרב ברויאר, שכתב, אמנם עם סימן שאלה, שגם בכתר יש מקף בן שתי המילים האלה. את קביעתי זו ביססתי על עיון בפקסימיליה של הכתר.²

כעת ראיתי שפרופ' ישראל ייבין כתב שבמקום הזה בכתר היה מקף וחלקו הימני גורד, אך נשאר חלק קטן של צידו השמאלי.³ גם פרופ' יוסף עופר כתב בקשר למילים האלה בכתר: "בדיקה במקור מראה כי בין המילים היה מקף וחלקו הימני גורד".⁴ לאור זה בדקתי בצילום של הכתר באתר של יד בן צבי וראיתי שאכן דברים בגו.

על זה כתב פרופ' עופר: "אין זה ברור מה הייתה כוונת המחיקה הזאת, אולם קשה להניח שהתכוון המוחק לבטל את המקף. אין ספק שצריך לבוא מקף במקום זה (כמו בכ"י ל, 1), שהרי הוא נמנה במסורה בין המקומות שבא בהם הטעם מאיילא (מ"ג-ג-ד במ' כח, כו), ואף רפיון האות בי"ת מוכיח שאין כאן טיפחא אלא מאיילא".⁵ אך הדברים אינם מדויקים. הרי גם אם יש כאן מקף, עדיין יש כאן קושי, מכיוון שההטעמה של המילה "וַיֵּשְׁבוּ" נשארה מלרע ולא חלה בה נסיגה לאחור, כפי שכתבתי במאמרי שם. לכן ההסבר שהצעתי שם לנוסח הכתר עומד, אך היה צורך לציין את העובדה שבכתובה המקורית של הכתר היה מקף, ודבריי כוחם יפה לנוסח שלאחר התיקון. את החיסרון הזה אני משלים כעת.

1. 'טיפחא או מאיילא – עיון בשני פסוקים', מגדים מז, תשס"ח, עמ' 105.
2. כתר ארם צובה, ירושלים תשל"ו.
3. כתר ארם-צובה: ניקודו וטעמיו, ירושלים תשכ"ט, עמ' 233. הרב ברויאר לא ציין לדברי ייבין.
4. 'הגהות נוסח המקרא במהדורת כתר ירושלים', לשוננו סד, תשס"ב, עמ' 194. גם הוא אינו מזכיר את דברי ייבין.
5. שם.